



Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Nes kommune
Rådhuset
Pb. 114, 2151 Årnes

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319
Deres ref.: Mona Ellingsen
Vår ref.: 2014/2721-1 M-FO
Saksbehandler: Simon Haraldsen
Direktetelefon: 22 00 36 51
Dato: 21.02.2014

Nes kommune - Kontrollrapport

Anleggsnr. 0230.0058.01 Kontrollnr. 2014.017.R.FMOA Saksnr. 2014/4453 Rapportdato: 16/6-2014

Opplysninger om virksomheten som er kontrollert

Navn	Nes kommune, med underliggende foretak / bedrift innenfor kommunalteknisk sektor; Nes kommune Kloakkrenseanlegg
Foretak / Bedriftsnr.	938 679 088 (kommunen), 976665686 (renseanlegg)
Besøksadresse	Rådhusgata 2, 2150 Årnes
Postadresse	Postboks 114, 2151 Årnes
Telefonnr.	63 91 10 00 sentralbord
NACE-kode renseanlegg	37.000 Oppsamling og behandling av avløpsvann

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	28.mai 2014
Virksomhetens representanter	Frode Frogner(virksomhetsleder) Pål Myrvold (driftssjef Fjellfoten renseanlegg) Mona Ellingsen (leder VA)
Fylkesmannens representanter	Simon Haraldsen (revisjonsleder) Are Heden (deltager)
Bakgrunn for kontrollen	Kontroll, oppfølging av ny utslippstillatelse og deltagelse i Miljødirektoratets avløpsaksjon 2014
Tema for kontrollen	Oppfølging av krav i tillatelsen

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 5 avvik:

1. Det mangler en overordnet plan for avløpssektoren
2. Det mangler en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann (overvann) til det kommunale avløpsnett.
3. Det mangler en plan for fornyelse av avløpsnett.
4. Miljørisikovurderingen innen avløp og vannmiljø er mangelfull.
5. Det mangler en risikokartlegging av tilknyttede industribedrifter

Avvik er definert på neste side.



Innledning/Bakgrunn

Kontrollens formål var å følge opp krav gitt i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann av 4.4.2011. I forkant av kontrollen har Fylkesmannen foretatt en utsjekking av om dokumentasjon som skulle vært utarbeidet er innlevert og kvaliteten på denne.

Dokumentasjonskravene i tillatelsen er knyttet til miljørisikovurdering med klima, plan for reduksjon av fremmedvann, plan for fornyelse av avløpsledninger og en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til det kommunale avløpsnett.

I tillegg inngår resultatene fra dette tilsynet i en landsomfattende avløpsaksjon for 2014 med hovedfokus på ledningsnett.

Kontrollrapporten beskriver avvik, merknader og andre kommentarer som ble gitt under kontrollen.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Merknader: Forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- Utslippstillatelse av 4.4.2011 for kommunalt avløpsvann for Nes kommune
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften), av 1. juni 2004, med senere endringer. Kapittel 14.
- Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), av 6. desember 1996, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 5 avvik under kontrollen omtalt på side 3-4.

Det ble ikke gitt merknader.

Avvik 1: Det mangler en overordnet avløpsplan med mål, strategier og tiltak.

Avvik fra:

Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 (sette miljømål for ytre miljø) og utslippstillatelsens krav, herunder forurensningsforskriftens § 14-5 Avløpsnett og forurensningsforskriften § 14-10 utforming og drift av renseanlegg.

Kommentar:

Kommunen har under utarbeidelse en overordnet plan (hovedplan VA). Hovedplanen bør følge kommuneplanens tidshorisont, men med en hyppigere revidering av planen enn det som har vært til nå, for eksempel hvert 4.år. Det bør også foretas en evaluering av hva som oppnås etter gjennomført planperiode.

Vannforskriftens tidshorisont med 2021 bør fremgå i planen. Vi registrerer at det har vært lite styringsdokumenter i kommunen på avløpssektoren, da det ikke har foreligget overordnet avløpsplan for de siste 10 år.

Videre foreslår vi at hovedplanen bygges opp om viktige temaer/satsingsområder fram mot f.eks 2021 med mål, delmål, strategier og tiltak. Også kommunens egen myndighetsutøvelse bør inngå som et viktig resultatområde.

Vi forutsetter at utslippstillatelsens hovedtemaer om klimatilpasning, overvann, ledningsnettfornyelse og ROS analyser blir sentrale temaer i planen. Planen må ha en tilhørende handlingsdel/plan som viser hovedtiltakene fram mot 2021. Med utgangspunkt i hovedplanens prioriteringer og handlingsplan utvikles en mer detaljert områdeplaner for neste 4-års periode som knyttes opp mot økonomiplan og årsbudsjett.

Avvik 2: Det mangler en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann (overvann) til det kommunale avløpsnettet.

Avvik fra:

Utslippstillatelsen for kommunalt avløpsvann fra Nes kommune, datert 4.4.2011, pkt. 7.2; utarbeide en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann herunder overvann til avløpsnettet innen 31.12.2012

Kommentarer:

Å redusere fremmedvann inn på avløpsnettet er en sentral del av avløpsvirksomheten - og er av avgjørende betydning for utslippsmengdene fra ledningsanlegg. Kombinasjonen av økt andel tette flater i utbyggingsområdene og større nedbørintensitet og nedbørmengder over året innvirker på utslippene og avløpsutformingen, og må ha høy prioritet i tiltaksplanen fremover. Det må utarbeides en handlingsplan for de viktigste avløpssonene mht. fremmedvann hvor årsaker, strategier og tiltak for forbedringer inngår.

Klarere regler for overvannshåndtering:

Kommunen mangler en overvannsplan med handlingsdel som reduserer overvannsmengdene i nye og eksisterende spillvannsførende avløpsanlegg under nedbørsituasjoner. I tillegg vil dette være et viktig tiltak for å redusere erosjon og vannskader på bygninger og veisystemer. En overvannstrategi må inngå i kommende kommunedelplan (2014 hovedplan) for å få et tilstrekkelig grunnlag for overvannshåndtering i reguleringsplaner og byggesak. Det må utvikles samarbeidsformer og plikter (retningslinjer) mellom kommunale etater og mellom etater og utbyggere for å håndtere overvann i planlegging, felles utbygginger og drift. Det samme gjelder flomveier.

I kommuneplanen 2013-2030 var overvannshåndtering og flomveier ikke nevnt.

Avvik 3: Det mangler en plan for fornyelse av avløpsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann fra Nes kommune pkt 7.3 med krav om politisk behandlet fornyelsesprogram for perioden 2013-2021.

Kommentarer:

Det mangler et politisk behandlet fornyelsesprogram for avløpsnett for 2013-2021. Planen skal vise fornyelsesomfanget, kriterier for utvalgelse av ledninger og målrettingen av tiltak. Vi har registrert en svært lav fornyelsestakt de siste 4-5 år og langt under landsgjennomsnittet. I henhold til KOSTRA(kommunens egen innrapportering) er litt over 20 % av ledningsnett lagt før 1980. Betongledningene her som utgjør hovedparten vil vanligvis ha åpne skjøter med betydelig innlekking- og utlekking. En målrettet avløpsplanlegging vil kreve kunnskap om ledningsnett og forutsetter kontinuerlig oppdatering av ledningsnettdatabasen. For å kunne vurdere fremtidige avløpsgebyrer og personalressurser blir kunnskap om fornyelsesplanlegging viktig.

Avvik 4: Miljørisikovurderingen innen avløp og vannmiljø er mangelfull.

Avvik fra: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann jfr. pkt 3.1, 3.2 og 4.3.

Kommentarer:

Miljørisikovurderingen skal påpeke hvilke deler av ledningssystemet og avløpssoner som må prioriteres fremover for å få fram hvor de store utfordringene er, og som er samordnet med resipientmålinger. Dette inkluderer klimaendringer med nedbørintensiteter som viser hvorledes tilstanden i nettet forverres som følge av nedbørpåvirkning. Denne kunnskapen blir viktig med hensyn på klimatilpasningstiltak.

Kommunen har 60 pumpestasjoner med overløp:

I utslippstillatelses stilles det bl.a. krav om at hvert enkelt overløp skal risikoklassifiseres og det skal settes opp en handlingsplan på bakgrunn av klassifiseringen. Dette bør settes opp på et temakart som viser overløpets risikoklasse etter akseptkriterier basert på sannsynlighet (driftstid) og konsekvens mht. utslipp. Det kan for eksempel fremstilles på digitalt kart som grønne, gule og røde risikoklasser.

Risikovurderingen må utvikles i tett samarbeid med kommunens fagpersonell og dokumenteres.

I henhold til utslippstillatelsens pkt 3.3 skal en beredskapsplan foreligge samtidig med tiltaksvurderingen. Beredskapsplan mot akutt forurensning skal baseres på miljørisikovurderingen og være tilpasset den miljørisiko som virksomheten til en hver tid representerer. Kommunen har en beredskapsplan som må oppdateres når hele miljørisikovurderingen er foretatt.

Avvik 5: Det mangler en risikokartlegging av tilknyttede industribedrifter.

Avvik fra: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann kapittel 8.

Kommentarer:

I henhold til utslippstillatelsen kap. 8 skulle det vært utført en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til det kommunale avløpsnettet innen 1.6.2013. Kommunen har gjennomført en kartlegging av virksomheter.

En oppdatert oversikt med vurdering av risiko og behov for vedtak om påslippskrav manglet imidlertid. Kommunen har hjemmel i forurensningsforskriftens §15 A for å utarbeide bestemmelser for påslipp og stille krav til forbehandling. Det bør utarbeides retningslinjer eller lokal forskrift om påslipp av virksomheter med fettholdig- og/eller oljeholdig avløpsvann.

Andre forhold / kommentarer

- Årsrapporten 2012 til Fylkesmannen med utslippsregnskap er tilfredsstillende utført.
- Flere av sidevassdragene til Glomma er forurenset, men godt dokumentert i årlige rapporter fra vassdragsovervåkingen.
- Resipientovervåkingen tilpasses vannforskriften og samordnes innenfor vannområde.
- Kommunen har fått et nytt Fjellfoten renseanlegg med tilstrekkelig kapasitet til befolkningsveksten frem mot 2035-40.
- Kommunen har satt i gang arbeidet med å få på plass akkreditert prøvetaking for Fjellfoten renseanlegg i henhold til forurensningsforskriftens § 14-11.
- 60 pumpestasjoner inngår i avløpssystemet i kommunen – Dette vil kreve et betydelig forvaltnings- og vedlikeholdssystem.